

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1929-10-29, iš Kauno - į Berlyną

Mielas Juozapai, / Dabar yra pas mus atvažiavusi motutė.

Mielas Juozapai [1],

Dabar yra pas mus atvažiavusi motutė [2]. Buvome nuvedę pas dr. Kuzmą [3] ir dr. Blažį [4] – universiteto docentą, nervų ligų specialistą.

Perspektyvos – ne kokios labai. Sklerozas – gana stipriame laipsny. Be to, dar prasidėjo tam tikra gerklės ir liežuvio raumenų atrofija – todėl ir kalbėti sunku, kai kurių raidžių (r, b) ištarimas pasunkėjo. Ši atrofija – pasitaiko labai retai, bet ji yra kilusi paraližo pagrindais. Tai nėra pagydomas dalykas. Visas klausimas – kaip laikysis, ar progresuos ir kaip greitai. Prof. Blažys [5] sako, kad tai gali kartais baigtis fatališkai.

Šiuo tarpu tai yra dar labai mažame laipsny, bet kaip toliau vystysis – niekas nežino. Ligoninėje likti nepatara – nes nėra kas ligoninėje gydyti ir ji nieko negelbės. Žinoma, rekomendavo tikrai ramų gyvenimą, dietą ir pan. dalykus. Dabar motutė gyvena pas mane. Mes jai nesakome, kad padėtis labai rimta, bet ją nuraminti sunku: Vabalninko daktaras jai pareiškė, kad liga nepagydoma, atsisakė gydyti, prigąsdino, o dabar, kai [1r] // [1v] // daktarai nepatara net ligoninėje palikti – tai jau visai blogai. Nuolat verkia, ir aš nežinau, kas padaryti.

Šiandie skambino Aniolas [6] – Adolpui [7]. Susitarė, kad Adolpas automobiliu parveš motutę namo ir padės ten reikalus sutvarkyti. Atrodo, reikės Aniolas priversti, kad jis arba greičiau vestų, arba pasamdytų šeiminkę, kad motutė galėtų gyventi ligonio teisėmis. Nes dabartinė padėtis – visiškai negalima. Tik, man rodos, vienintelė išeitis – kad Aniolas vestų.

Su šeiminkėmis – nieko neišeis.

Sunku jiems ten visiems Baibokuos susitaikyti su ta mintimi, kad galėtų šeiminkauti ne giminė.

Jei ir pasamdytų kokią tarnaitę – vis tiek tebūtų vieni nesusipratimai.

Tariamės taip: kad Aniolas apsivestų ir dar laikytų vieną tarnaitę speciališkai motutei su tatušiu patarnauti [8]. Tai turbūt vienintelė išeitis. Atrodo, kad Aniolas [2r] // [2v] // ir vieną apsirinkęs turi – Bačiulytę [9]. Bačiulis [10] – senas tatušio prietelis, ir prieš ją niekas, atrodo, nieko neturėtų. Tikrai ji dar gana jauna (20–22 m.) [11].

Visus tuos reikalus Adolpas Baibokuos ir turės išspręsti.

Tik tu rašydamas laiškus namo – neprasitark, kad motutės padėtis tokia rimta – ir taip labai sunku nuraminti.

Beje, prieš 10 dienų išsiunčiau per Savickį [12] tavo vardu du kilimu – „lietuvišku“ – turbūt juos jau gavai. Ar negalėtum juos kaip nors persiųsti konsulams Biemann [13] (Leipzige) ir Maron [14] (Dresden), pažymėdamas, kad juos siunčia atminčiai dėkingi ekskursantai. Tai yra senobiški lietuviški audiniai [15].

Viso. B. Boles [16]

1929 sp. 29 Kaune, Žemuogių 4a [3r] // [3v] //

KOMENTARAI

- [1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – diplomatas, vyriausias Balio Sruogos brolis, nuo 1925 m. rugpjūčio mėn. dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Berlyne raštinės, nuo 1929 m. Konsulinio skyriaus vedėju.
- [2] Agota Lomanaitė-Sruogienė (1867–1930) – Balio Sruogos motina.
- [3] Vladas Kuzma (1892–1942) – chirurgas, nuo 1923 m. Lietuvos universiteto dėstytojas. Nagrinėjo reumatologijos, ortopedijos, kaulų tuberkuliozės, onkologijos klausimus. Daugelio chirurgijos kryptių pradininkas.
- [4] Juozas Blažys (1890–1939) – gydytojas psichiatras, neuropatologas, nuo 1924 m. Lietuvos universiteto Nervų ir psichinių ligų katedros vedėjas.
- [5] Juozas Blažys profesorius nuo 1937 m.
- [6] Aniolas Sruoga (1890–1936) – Balio Sruogos brolis, ūkininkas, tėvų pagalbininkas, tvarkant Baibokų ūkio reikalus.
- [7] Adolfas Sruoga (1887–1941) – Balio Sruogos brolis, 1927–1933 m. Lietuvos pašto valdybos direktorius.
- [8] Balio Sruogos tėvai susirgo 1929 m. rudenį, abu sunkiai vaikščiojo, nebegalėjo tvarkyti ūkio. Išliko du pasiligojusius tėvus prižiūrėjęs Aniole Sruogos laiškas broliui Juozapui Sruogai ir jo žmonai Bronei Sruogienei:

„Tatušio sveikata eina kaskart menkyn, vaikštinėja, bet kalbant Tatušiui iš krūtinės atsiliepia plerpimas per skylutę, buvo pas daktarą nuvažiavęs, nieko naujo nepasakė, tik, sako, kad nieko gero negališ padaryti. Tatušis be degtinės nebuvo nei dienos. Matutės sveikata ir menka, vis su koja nieko negali pasidaryti, ne taip ją skauda, bet užtirpus vis, nežino, kas reiks daryti“ (Aniolo Sruogos laiškas Juozapui Sruogai ir Bronei Sruogienei, iš Baibokų – į Berlyną, iki 1929-06-12, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 325, l. 2r);

„Jau dvi savaitės, kaip Matutė pagrižo namo, bet sveikata tikrai ne kokia, iš gryčios niekur negali išeiti, koja vis dar tebėra sutinus. Pradžia sirgimo tokia: naktį pradėjo vemti, galva skaudėti ir šalti, rytą pradėjo labai miegoti, bet pasijudinti nelabai gali, bet jau ramesnė, tai aš išvažiavau zupero Subačiun, sugrįžau naktį, radau Matutę apsirusią dar labiau, atvežiau ant rytojaus daktarą Mikelėną, tai tą visą skausmą pagydė, bet staiga pradėjo koja taip sopėti, nebuvo, kur ir besidėti, sutino ir visa paliko raudona, aš labai pabijojau, kad kas blogai neatsitiktų, norėjau vežti Matutę į Biržus, bet bijo labai kvotimo, tankiai vežioti daktaras brangiai kainuoja (rodos, užmokėjo [?] lit. Mikelėnui). Pakalbėjau su Adolpu, tai liepė Matutę nuvežti Kaunan, tai skubiai viską pametęs ir išvežiau. Matutė nebegali paeiti, bijojo, kad traukinin nebeilips, tai vežiau tiesiai automobiliu iš namų Kaunan, už automobilį užmokėjau 110 lit. nuo stoties, kur atvežė Matutę, ir užmokėjau 27 lit. Už ligoninę Kaune kas ir kiek užmokėjo, tai aš nežinau. Dėkavoju jums, kad radot man padėti užsimokėti Matutės gydymui“ (Aniolo Sruogos laiškas Juozapui Sruogai ir Bronei Sruogienei, iš Baibokų – į Berlyną, po 1929-10-29, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 325, l. 1r-v, 2r).

- [9] Aniolas Sruoga laiške minimos Bačiulytės nevedė. Praėjus dešimčiai metų po pirmosios žmonos mirties, 1930 m. jis vedė antrą kartą – susituokė su Salomėja Balčiūnaite (1909–2004) iš Baibokų kaimo: „Atitekėjusi ūkį radau apleistą. Motina buvo jau sena ir sirgo skleroze. Tėvas, už ją gerokai vyresnis, ūkiu rūpintis nebegalėjo. Nuo pat pirmos dienos tapau gaspadine, o anyta tik padėdavo“ (Salomėja Balčiūnaitė-Sruogienė-Kaziliūnienė, „Balio Sruogos gimtinė Baibokuose“, in: *Balys Didysis*, sudarė ir redagavo Reda Pabarčienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1997, p. 13).
- [10] Kalbama apie Salomėjos Balčiūnaitės tėvą Valerijoną Steponą Balčiūną (1885–1960) iš Baibokų kaimo.

- [11] 1929 m. Salomėja Balčiūnaitei buvo 20 metų. Aniolas Sruoga daug vyresnis už nuotaką: „1930 metų sausį atitekėjau į Baibokus už rašytojo Balio Sruogos brolio Aniolo. Jis turėjo per keturiasdešimt metų“ (Salomėja Balčiūnaitė-Sruogienė-Kaziliūnienė, „Balio Sruogos gimtinė Baibokuose“, in: *Balys Didysis*, sudarė ir redagavo Reda Pabarčienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1997, p. 11).
- [12] Jurgis Savickis (1890–1952) – diplomatas, rašytojas. 1927–1929 m. tarnavo Užsienio reikalų ministerijoje Kaune, vadovavo Valstybės teatrui.
- [13] E. Biemann – 1929–1934 m. Lietuvos garbės konsulato Leipcige garbės konsulas.
- [14] Rudolf Maron – 1929–1933 m. garbės konsulas Lietuvos garbės konsulate Dreždene.
- [15] 1929-07-03 ekskursijos į Vakarų Europą sąmatoje nurodyta, kad užsienio diplomatams siųstos padėkos dovanos – kilimai kainavo 240 litų (kiekvienas – po 120 litų) (Felikso Senkaus laiškas Jonui Gocentui, iš Kybartų – į Kauną, 1929-09-28, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 638 l. 1v).
- [16] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas, Slavų literatūros ir kalbų katedros docentas.